

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

29.04.2026 року

Разова спеціалізована вчена рада Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» Міністерства освіти і науки України, м. Ужгород, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» на підставі прилюдного захисту дисертації «Механізм адаптивного розвитку сільських територій» за спеціальністю 051 «Економіка» 29 квітня 2026 року.

Здобувач ступеня доктора філософії Кіфор Георг Михайлович 24 грудня 1998 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2021 році ДВНЗ «Ужгородський національний університет» за спеціальністю «міжнародний бізнес», денної форми навчання. З 2022 року навчається в аспірантурі економічного факультету кафедри економіки, підприємництва та торгівлі ДВНЗ «УжНУ», денної форми навчання, виконав акредитовану освітньо-наукову програму 051 Економіка.

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» від «10» березня 2026 року № 216/ 01-04, у складі:

Голови разової
спеціалізованої вченої ради -

ПІТЮЛИЧ Михайло Михайлович,
член-кореспондент НАН України,
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів і
банківської справи економічного
факультету ДВНЗ «Ужгородський
національний університет»;

Рецензентів -

ГЕРЗАНИЧ Віталій Михайлович,
кандидат економічних наук, доцент,
декан економічного факультету ДВНЗ

«Ужгородський національний університет»;

МОЛНАР Олександр Сергійович, кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри економіки, підприємництва та торгівлі ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;

Офіційних опонентів -

ГАНУЩАК-ЄФІМЕНКО Людмила Михайлівна – доктор економічних наук, професор, проректор з наукової та інноваційної діяльності, «Київський національний університет технологій та дизайну»;

БОЧКО ОЛЕНА ЮРІЇВНА, доктор економічних наук, професор кафедри маркетингу і логістики Інституту економіки і менеджменту, Національний університет "Львівська політехніка".

Дисертацію виконано у Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» Міністерства освіти і науки України, м. Ужгород. За результатами перевірки та аналізу дисертації за допомогою програми Strike Plagiarism ознак академічного плагіату виявлено не було. Науковий керівник – Готра Вікторія Вікторівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки, підприємництва та торгівлі Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису.

Дисертацію виконано з дотриманням вимог пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про

присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами). Зокрема дисертація містить нові науково-обґрунтовані результати дослідження, які проведені Кіфором Георгом і виконують конкретне наукове завдання, що полягає в аналізі механізму адаптивного розвитку сільських територій. У процесі дослідження розкрито теоретичні засади формування механізму адаптивного розвитку сільських територій, що дало змогу виокремити наукові підходи до його вивчення. Автором окреслено власне бачення змістового наповнення поняття «механізм розвитку сільських територій», що відображає вплив трансформаційних змін соціально-економічного, політичного та інституційного середовищ на парадигму управління цими територіями.

Здобувач має 7 наукових публікацій за темою дисертації, з них 3 у наукових фахових виданнях України та 1 стаття в іноземному періодичному науковому виданні індексованому в WoS/Scopus, що повністю відповідає вимогам пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії:

1. Кіфор Г. М. Особливості та складові адаптивного розвитку сільських територій в умовах трансформаційної економіки. *Актуальні проблеми економіки* № 10 (292), 2025. С. 265-273.

DOI: 10.32752/1993-6788-2025-1-292-265-273

URL:https://eco-science.net/wp-content/uploads/2025/10/10.25._topic_Heorg-Kifor-265-273.pdf

2. Кіфор Г. М., Кормош Н. І. Економічні аспекти реалізації механізму адаптивного розвитку та підвищення конкурентоспроможності сільських територій Закарпатської області. *Актуальні проблеми економіки* № 8 (290), 2025. С.280-291.

DOI: 10.32752/1993-6788-2025-1-290-280-291

URL:https://eco-science.net/wp-content/uploads/2025/08/8.25._topic_Heorg-M.-Kifor-Nataliya-I.-Kormosh-280-291.pdf

3. Готра В. В., Кіфор Г. М., Кормош Н. І. Напрями формування адаптивного розвитку сільських територій. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2023. № 1 (61). С. 19–22.

DOI: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2023.1\(61\).19-22](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2023.1(61).19-22)

URL: <http://visnyk-ekon.uzhnu.edu.ua/article/view/278373>

4. Assessment of the potential of agricultural regions as a prerequisite for the formation and development of their branding / S. Gazuda, V. Hotra, M. Gazuda, L. Kovalska, H. Kifor, S. Omarov. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2024. Vol. 46(2). P. 122–130.

DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2024.13>.

URL: <https://ejournals.vdu.lt/index.php/mtsrbid/article/view/5961>

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради:

Ганущак-Єфіменко Людмила Михайлівна – доктор економічних наук, професор, проректор з наукової та інноваційної діяльності, Київський національний університет технологій та дизайну (офіційний опонент).

Зауваження Ганущак-Єфіменко Л.М.:

1. У табл. 1.2. «Категоріальний апарат адаптивного розвитку сільських територій» с. 41. Вами здійснено аналіз основних категорій, що виступають фундаментальним етапом у дослідженні складних процесів адаптивного розвитку сільських територій, оскільки забезпечують системне осмислення базових концептів та їхньої функціональної взаємодії. Цілком погоджуючись з наведеними автором категоріями вважаємо за доцільне розширити їх такими як: «інституційна спроможність», «інноваційність» та «резильєнтність». Це дозволило б глибше розкрити природу трансформаційних процесів сільських територій і водночас забезпечити ефективність управлінських рішень у сфері регіонального розвитку.

2. В дисертації Вами представлено інтегровану цифрову платформу, яка об'єднує управлінські структури, наукові установи, бізнес і громадські організації в єдину концептуальну схему цифрової платформи адаптивного

розвитку сільських територій та наведено роль і функції основних її учасників с. 73-75. Вважаємо, що представлена концепція має узагальнений, дещо декларативний і недостатньо підкріплений конкретними прикладними аспектами характер. Зокрема, положення щодо використання штучного інтелекту для прогнозування ризиків та оптимізації управлінських рішень потребують більш детального обґрунтування, з наведенням конкретних методів, інструментів або практичних кейсів застосування. Також варто звернути увагу на те, що представлена таблиця 1.5 носить узагальнюючий характер і не містить достатнього рівня аналітичної глибини, зокрема відсутня деталізація механізмів взаємодії між учасниками та критерії оцінки ефективності їх функціонування.

3. На с. 154-170 автором проведена оцінка адаптаційної спроможності сільських територій до зовнішніх загроз, що характеризується рівнем готовності і здатності сільських громад ефективно реагувати, протистояти й пристосовуватися до зовнішніх викликів, які можуть негативно впливати на їхній сталий розвиток. Зокрема, в тому числі і однієї з найважливіших складових зовнішніх загроз адаптаційної спроможності сільських територій – економічних табл. 2.21. У даній таблиці наведено вагові коефіцієнти та нормовані значення показників за шкалою від 0 до 1, проте в тексті відсутній детальний опис алгоритму їх визначення. Зокрема, не пояснено, яким чином встановлено коефіцієнти важливості (експертним, статистичним чи іншим методом), а також не розкрито процедуру нормалізації різнорідних показників до єдиної шкали. Що ускладнює перевірку достовірності результатів, їх відтворюваність та оцінку чутливості підсумкових значень до зміни вихідних параметрів.

4. Безумовно позитивним моментом виступають рекомендації здобувача представлені в матриці пропозицій для удосконалення механізму адаптивного розвитку сільських територій для Львівської та Закарпатської областей (табл. 3.1 с.188), разом з тим доцільно було більш ґрунтовно продемонструвати практичні механізми реалізації запропонованих напрямів, зокрема конкретизувати інструменти їх впровадження, визначити відповідальних суб'єктів, джерела фінансування та очікувані кількісні результати. Це дозволило б підвищити

прикладну цінність дослідження та забезпечити можливість ефективного використання запропонованих рішень у практиці управління.

5. На нашу думку робота б значно виграла, якби автор в дисертаційному дослідженні вказав на можливості розвитку сільських територій і їх територіальних громад, особливо західного регіону, через побудову адаптивного механізму, що містить у своїй структурі потенціал та можливості релокованого бізнесу.

Однак, зазначені зауваження не знижують вагомості, наукової новизни авторського доробку та загальної позитивної оцінки проведеного дисертаційного дослідження.

Бочко Олена Юрївна – доктор економічних наук, професор кафедри маркетингу і логістики, Національний університет "Львівська політехніка" (офіційний опонент).

Зауваження Бочко О.Ю.:

1. На рисунку 1.6 (стор. 73) подано концептуальну схему інтегрованої цифрової платформи адаптивного розвитку сільських територій. У структурі схеми відображено ключових учасників взаємодії, до яких належать влада, населення територіальних громад, громадські організації, бізнес і наукові установи. Ці суб'єкти формують середовище координації та беруть участь у виробленні управлінських рішень. Окремо автором виокремлено систему цінностей та формування управлінських рішень, що виступає концептуальною основою функціонування платформи. Концептуальна схема інтегрованої цифрової платформи адаптивного розвитку сільських територій має достатню концептуальну цілісність, однак потребує більш чіткого відображення функціональних взаємозв'язків між суб'єктами, модулями та архітектурними рівнями платформи, а також конкретизації механізмів зворотного зв'язку, що посилює її аналітичну та прикладну цінність.

2. В пит. 1.3. «Основні підходи до формування механізму адаптивного розвитку сільських територій» автором обґрунтовано механізм адаптивного розвитку сільських територій, який базується на поєднанні економічної, соціальної, екологічної складових, а також капітального підходу й підходу

зацікавлених сторін. У представленому викладі ці компоненти розглядаються переважно як сукупність важливих напрямів, а не як цілісна операційна система. Проте недостатньо розкрито, яким чином між собою узгоджуються економічні пріоритети, соціальні потреби, екологічні обмеження, інвестиції в різні види капіталу та інтереси зацікавлених сторін у процесі практичної реалізації механізму. Унаслідок цього механізм адаптивного розвитку сільських територій потребує глибшої деталізації щодо процедур, інструментів координації, критеріїв збалансування інтересів і способів управління потенційними суперечностями між окремими складовими. Саме така конкретизація посилила б його прикладну цінність і придатність до використання в управлінні розвитком сільських територій.

3. Автором запропоновано інтегровану графічну модель взаємозв'язку соціальних і екологічних чинників у механізмі адаптивного розвитку сільських територій (рис. 2.15; стор. 127-129), проте недостатньо описано рівень конкретизації соціальних та екологічних аспектів реалізації механізму адаптивного розвитку сільських територій у прикладному вимірі. Попри те, що текст логічно окреслює значення соціальної інтеграції, інклюзії, збереження людського потенціалу, екологічної рівноваги та раціонального природокористування, відповідні положення подано переважно на загальнотеоретичному рівні. Зокрема, не повною мірою розкрито, яким чином саме в умовах Львівської та Закарпатської областей зазначені соціальні й екологічні складові проявляються через конкретні індикатори, управлінські інструменти, програми чи механізми впливу. Унаслідок цього текст більше відображає концептуальні засади механізму, ніж результати його предметної реалізації на рівні досліджуваних регіонів.

4. У пит. 2.3 «Оцінка адаптаційної спроможності сільських територій Закарпатської та Львівської областей до зовнішніх загроз» автором розкрито значення оцінки адаптаційної спроможності сільських територій Закарпатської та Львівської областей до зовнішніх загроз. Наголошено, що адаптивний потенціал є важливою передумовою сталого розвитку, конкурентоспроможності та соціально-економічної безпеки сільських громад. Окреслено основні групи

зовнішніх загроз – економічні, соціальні, екологічні, політичні, безпекові та цифрові, а також підкреслено, що їх своєчасне виявлення дає змогу формувати превентивні й компенсаційні заходи, необхідні для підвищення життєздатності сільських територій і розроблення ефективної політики розвитку. Проте оцінка адаптаційної спроможності здебільшого обґрунтовується на загальнотеоретичному рівні, без достатньої конкретизації методики її здійснення саме для сільських територій Закарпатської та Львівської областей. Зокрема, не визначено систему показників, критеріїв оцінювання, порядок вимірювання адаптивного потенціалу та спосіб врахування регіональної специфіки зовнішніх загроз. У результаті у роботі переконливо пояснюється важливість такої оцінки, однак не повною мірою розкриває її прикладний інструментарій, що дещо обмежує аналітичну завершеність підрозділу.

5. Автором ґрунтовно проведено дослідження зовнішніх загроз адаптаційної спроможності сільських територій, серед яких виділено економічні, екологічні, безпекові, соціальні, політичні, цифрові (стор. 153-169), здійснено оцінювання показників загроз та подано коефіцієнти важливості для кожної із запропонованих видів загроз, однак не здійснено розрахунок зваженої оцінки для кожної загрози.

Однак, вказані дискусійні питання не знижують загального позитивного рівня наукового дослідження.

Герзанич Віталій Михайлович – кандидат економічних наук, доцент, декан економічного факультету ДВНЗ УжНУ (рецензент).

Зауваження Герзанича В.М.:

1. У табл. 1.3. (с.53) автором здійснене порівняння відмінностей між традиційним та адаптивним механізмами управління розвитком сільських територій, однак її зміст, на нашу думку, потребує певного уточнення та поглиблення. Зокрема, окремі критерії подані надто узагальнено і декларативно (наприклад, «гнучкість», «реакція на ризики», «участь громади»), без чітких індикаторів або можливості їх емпіричного вимірювання. Доцільно було б конкретизувати критерії через кількісні або якісні показники, а також посилити їх наукове обґрунтування. Окрім того, рекомендується збалансувати

характеристику обох механізмів, відобразивши не лише їх переваги, а й потенційні недоліки, а також врахувати контекстні умови, за яких кожен із підходів може бути більш або менш ефективним.

2. У другому розділі с.176 автор проводить аналіз економічних інструментів (основних та додаткових), що відіграють ключову роль у розвитку підприємництва та залученню інвестицій у сільські території. Цілком погоджуючись з наведеним переліком, вважаємо, що представлена інформація потребує більшої аналітичної глибини: відсутні критерії ефективності застосування кожного інструменту, не враховано інституційні обмеження та ризики реалізації (зокрема для державно-приватного партнерства чи грантових програм). Доцільним було б доповнити схему прикладами практичного застосування в українських умовах або за кордоном, а також відобразити причинно-наслідкові зв'язки між інструментами та очікуваними результатами розвитку сільських територій. Це підвищило б наукову цінність і прикладну значущість наведеної систематизації.

3. У таблиці 3.4. на с. 219 автор здійснив порівняння сценаріїв розвитку сільських територій. У представленій таблиці порівняння базового, прискореного та обмежувального сценаріїв загалом простежується логічна спроба систематизації підходів до розвитку, однак, вважаємо, що її зміст потребує більшої концептуальної узгодженості. Зокрема, критерії розмежування сценаріїв не є достатньо чітко визначеними: у різних рядках (фінансова база, фокус управління, інструменти РМО) використано неоднорідні підходи до опису— від джерел фінансування до управлінських практик, що ускладнює їх порівнянність. Крім того, доцільно було б уточнити термінологію (наприклад, «design-ready портфель», «framework agreements») або надати їх коротке пояснення, щоб уникнути неоднозначного трактування та підвищити наукову чіткість викладення. Було б доцільно також доповнити таблицю оцінкою впливу кожного сценарію на соціально-економічні результати розвитку територій, а також врахувати зовнішні фактори (зокрема макроекономічну нестабільність чи безпекові ризики), що підвищило б обґрунтованість запропонованого підходу та його практичну значущість.

Зауваження не впливають на наукову цінність роботи.

Молнар Олександр Сергійович – кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри економіки, підприємництва та торгівлі ДВНЗ Ужну (рецензент).

Зауваження Молнара О.С.:

1. У розділі 1 (с. 33-38) представлено етапи еволюції наукових підходів до трактування поняття «механізм розвитку сільських територій». Цілком погоджуючись з наведеними підходами, вважаємо за доцільне доповнити дане дослідження також підходами до визначення запропонованими іноземними авторами.

2. На рис. 1.5. (с.63) автором сформовано напрями впливу трансформаційної економіки на розвиток сільських територій. Даний рисунок загалом відображає логіку впливу трансформаційної економіки через окремі напрями, зокрема: економічний, інституційно-організаційний, екологічний, соціальний, інноваційний. Однак вважаємо, що вони подані без відображення взаємозв'язків і можливих синергій між ними. Такий підхід дещо спрощує складну природу трансформаційних процесів, оскільки в реальності ці напрями тісно переплітаються та взаємно впливають один на одного. Крім того, у рисунку відсутня конкретизація змістового наповнення кожного напрямку: не визначено ключові інструменти, механізми чи індикатори впливу на розвиток сільських територій. Доцільним було б доповнити рисунок прикладами в межах кожного напрямку, а також уточнити, чи існує ієрархія або пріоритетність серед них у контексті трансформаційної економіки.

3. У третьому розділі (с. 220) автор пропонує логічно вибудовану послідовність етапів реалізації базового сценарію розвитку сільських територій, однак вони викликають низку зауважень щодо їх чіткості та практичної застосовності. Передусім, періоди реалізації окремих етапів частково накладаються (зокрема 3-й і 4-й етапи), що створює невизначеність у їхній послідовності та ускладнює розуміння управлінської логіки процесу. Не до кінця зрозуміло, чи йдеться про паралельне виконання заходів, чи про поступовий перехід між фазами, що потребує додаткового пояснення або візуального

уточнення. Крім того, ключові дії подані досить узагальнено та не містять конкретних очікуваних результатів, індикаторів ефективності чи відповідальних суб'єктів. Рекомендується також доповнити таблицю елементами ризик-менеджменту та механізмами зворотного зв'язку, що є критично важливими для реалізації подібних довгострокових сценаріїв.

Зауваження не впливають на наукову цінність роботи.

Пітюлич Михайло Михайлович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів та банківської справи Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (голова разової спеціалізованої вченої ради).

Відмічена актуальність, наукова новизна, теоретичне та практичне значення. Зауважень не вказано.

Відмічена актуальність, наукова новизна, теоретичне та практичне значення. Зауважень не вказано.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Кіфору Георгу Михайловичу ступінь доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Михайло ПІТЮЛИЧ